

1. Referentie

Referentie	Heiden, S., Arents, S. & Vandenbroeck, M. (2003). <i>Buitenschoolse opvang in een (Brusselse) grootstedelijke context. Praktijk, pedagogiek en beleid van een meersporenbeleid. Eindrapport</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, VBJK (Gent) & VGC (Brussel).
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt de naschoolse opvang hoofdzakelijk door de scholen georganiseerd. Specifiek aan een grootstad is de aanwezigheid van maatschappelijk kwetsbare groepen. Het XYZ-project wilde volgende doelstellingen realiseren: het exploreren van mogelijkheden om het meersporenbeleid concreet in te vullen in een grootstedelijke context en nagaan welke repercussies dit heeft op organisatorisch vlak en op het vlak van lokaal en bovenlokaal beleid. Het onderzoeksrapport geeft een overzicht van de aanpak en onderzoeksmethodiek van het project, de besluiten op het niveau van de praktijk, de pedagogiek en het beleid.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Kinderopvang
Trefwoord(en)	Buitenschoolse opvang, kansenongelijkheid, diversiteit

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Vlaamse Gemeenschapscommissie (SIF actieplan)
Onderzoeker(s)	Sigrid Arents, Silke Heiden & Michel Vandenbroeck Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK) Vakgroep Sociale Agogiek Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen UGent Raas Van Gaverstraat 67A 9000 Gent Tel: 09/ 232 47 35 Fax: 09/ 232 47 50 info@vbjk.be www.vbjk.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat zijn de mogelijkheden om het meersporenbeleid concreet in te vullen in een grootstedelijke context, met bijzondere aandacht voor de kansarme wijken en gebruik makend van de voorzieningen die nu reeds actief zijn in deze wijken? Welke repercussies heeft dit op organisatorisch vlak en op het vlak van lokaal en bovenlokaal beleid?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	In het XYZ – project werd geopteerd om te werken aan de hand van een actie – onderzoek. Het project werd in de praktijk opgedeeld in verschillende fasen waarvan sommige fasen circulair verliepen. De verschillende fasen zijn de prospectiefase, de planningsfase, de proeffase, de uitvoeringsfase en de evaluatiefase.
Onderzochte groep	Twee regio's werden geselecteerd: Brussel Benedenstad als wijk waarin een kwalitatief hoogstaand IBO functioneerde en Anderlecht Kuregem waar nog geen structurele opvang bestond. In de loop van het project werd hier een derde regio aan toegevoegd: Koekelberg. De geselecteerde wijken behoren tot de zogenaamde SIF- gebieden. Alle potentiële partners voor buitenschoolse kinderopvang werden benaderd. In de evaluatiefase werden alle betrokkenen eveneens bevraagd.
Bereik	Regionaal (Brussel)

7. Resultaten

De projectontwikkelaar	Bij het opstarten en op gang trekken van een netwerk is er een netwerkontwikkelaar of projectontwikkelaar nodig die het initiatief neemt en de dialoog en het handelen stimuleert. Veelvuldige dialoog tijdens het project is noodzakelijk. Een 'netwerk buitenschoolse opvang' zonder geregelde samenkomsten van de lokale werkgroep heeft het risico zijn draagvlak te verliezen. De vorming van een lokaal netwerk dat voldoende draagkracht heeft om autonoom te functioneren vraagt heel wat tijd.
Overschatting van het lokale potentieel	In de twee kansarme wijken bleken amper voorzieningen aanwezig die een netwerk konden dragen. Er heerste een algemene lacune in het aanbod van het jeugdwerk, de sport en andere verenigingen in deze wijken.
Draaiboek voor de praktijk	Opdat een netwerk duurzaam zou zijn, dient van meet af aan bekeken te worden wie ter plaatse een coördinerende taak kan opnemen. De scholen moeten bereid zijn samen te werken met andere scholen uit de wijk. Een minimaal aantal partnerorganisaties uit verschillende sectoren moeten aanwezig zijn. De meerwaarde van buitenschoolse opvang in een netwerk ligt precies in de combinatie van een nestfunctie met een webfunctie.
Theorie	Het bestaande socio-culturele aanbod in achtergestelde wijken van de grootstad is problematisch. Buitenschoolse kinderopvang heeft een driedubbele functie: een economische, pedagogische en sociale. De belangrijkste conclusie voor het project was dat kinderp participatie effectief bijdraagt tot kwaliteitsverbetering van de buitenschoolse opvang.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Centrum voor Maatschappelijke Documentatie (2003). Kinderopvang in Brussel, *Brussel onder de loep*. Geraadpleegd op 24 maart 2005, op <http://www.cdcs.irisnet.be/docs/bxlssloupe1nl.pdf>

Heiden, S. e.a. (2003). *Schoolkinderopvang in de Stad*. Geraadpleegd op 24 maart 2005, op <http://allserv.rug.ac.be/~tgarre/onderzoek.htm>

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

In de volkswijken van Brussel opteert men voor een kwalitatieve buitenschoolse opvang voor alle kinderen die opvang nodig hebben. Heel veel kinderen blijven in de opvang omdat er thuis geen plaats is om veilig te spelen, omwille van de huiswerkbegeleiding, door een gebrekkige toegankelijkheid van omkaderde mogelijkheden voor de vrije tijd,... voor deze kinderen is de school een belangrijke opvangplaats. De scholen beschikken niet over de middelen om deze vrije tijd goed te omkaderen. Binnen een grootstedelijke context kan een IBO (Initiatief Buitenschoolse Opvang) slechts een deel van het antwoord op de behoefte aan buitenschoolse kinderopvang bieden. Er is nood aan andere formules, die het meersparenbeleid gestalte geven. Die andere formules dienen

maximaal gebruik te maken van wat nu al bestaat (school en jeugdwerk) en die bestaande initiatieven te versterken en in een netwerk met elkaar te verbinden. De keuze voor een meersporenbeleid is nieuw. Het is de verbinding tussen de visies van de kinderopvang, het onderwijs, de welzijnsorganisaties, het bestaande vrijetijdsaanbod voor kinderen en het lokaal beleid die kan leiden tot een nieuw pedagogisch project.

In dat kader wordt het XYZ-project 'Schoolkinderopvang in de stad' gelanceerd. Het doelpubliek zijn alle kinderen (van werkende en niet-werkende ouders) die in de kansarme wijken gebruik maken van de Nederlandstalige scholen ongeacht het net. Dat kinderpúblijk wordt gekenmerkt door een grote diversiteit aan etnisch-culturele achtergronden, in socio-economische status, in familiale culturen en samenstellingen, in moedertalen enz. Drie pilootregio's werden geselecteerd: Brussel benedenstad, de Anderlechtse wijk Kuregem en Koekelberg. De drie regio's zijn SIF-wijken, en dus 'kansarme buurten'.

Bij de uitwerking van het project wordt gewerkt op drie niveaus: praktisch, theoretisch en beleidsmatig. De eerste stap in het actieonderzoek is het in kaart brengen van alle mogelijke partners in de pilootregio's die zich tot hetzelfde doelpúblijk richten. Belangrijk is dat het aanbod tegemoet komt aan de specifieke behoeften van de kinderen en hun ouders en afgestemd is op de sterke kanten van de buurt. Samenwerking tussen de school, het jeugdwerk, welzijnsvoorzieningen en ouders is een voorwaarde voor het welslagen van het netwerk. Ook de kinderen krijgen inspraak en geven mee vorm aan het beleid via goed uitgewerkte kindparticipatie.

Alle partners moeten komen tot een gemeenschappelijke visie en hierover regelmatig in overleg en dialoog treden. Bovendien is het noodzakelijk om iemand aan te stellen die de coördinatie van het netwerk op zich kan nemen. Deze moet neutraal zijn opdat iedere partner binnen het netwerk zich erkend zou voelen in zijn eigenheid.

De activiteiten worden verspreid over de school en de andere partnerorganisaties. Naast een interessant aanbod aan activiteiten hebben kinderen ook nood aan een rustpunt, de mogelijkheid om lekker niets te doen in een aangename vertrouwde en veilige omgeving. De coördinatoren van het netwerk staan in voor deze 'nestfunctie' van waaruit de kinderen vertrekken naar de verschillende ateliers. Het vormt het knooppunt van het netwerk van waaruit de contacten met de ouders en de evenwaardige partners worden onderhouden.

Het XYZ – project komt tegemoet aan de geest van de beleidsbrief buitenschoolse opvang, met als pijlers meersporenbeleid, kwaliteitscharter en het lokale overleg. Het is duidelijk dat deze beleidsoptie mogelijk en rendabel is.